

Asia: Hallituksen esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (haja-asutusalueiden jätevesi)

Viite: HE 128/2016 vp

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. **Omakotiliittoon kuuluu 260 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on yli 75.000 jäsentä.** Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajien ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500.000 vapaa-ajan asunnon omistajien etua.

KESKEISET HAVAINNOT

Sääntely selkeytyy

Omakotiliitto kiittää siitä, että kansalaispalautetta on kuunneltu ja jätevesinormistoa ollaan kohtuullistamassa. Sääntely näyttää pääsääntöisesti menevän oikeaan suuntaan. On tärkeää, että vesistöä suojellaan ja varmistetaan puhdas vesi kaikille. **Haja-asutusalueiden kotitalouksien jätevesien kuormitukseen, vaadittuihin jätevesien puhdistustoimenpiteistä saavutettaviin hyötyihin ja remontista aiheutuviin kustannuksiin nähden sääntelyn tulee olla kotitalouksille kohtuullista.**

On hyvä, että hallituksen esityksessä **muualla kuin vesistöjen ja meren läheisyydessä tai pohjavesialueella säädetystä määräajasta luovutaan ja kuluttaja itse ratkaisee milloin jätevesiremontti tehdään.** Ennen vuotta 2004 rakennetussa rakennuksessa jätevesijärjestelmä on kunnostettava, kun rakennetaan vesikäymälä tai tehdään vesi- ja viemärlaitteistoja koskeva luvanvarainen korjaus- ja muutostyö tai rakennukseen tehdään uuden rakennuksen rakentamiseen verrattavissa oleva, rakennuslupaa vaativa korjaus- tai muutostyö.

On myönteistä, että enintään 100 metriä vesistöä, merestä sekä pohjavesialueella sijaitsevien kotitalouksien osalta yhteiskunnan ja kansalaisten talouden tilanne on huomioitu ja **siirtymäaikaa pidennetään noin 1,5 vuodelle 31.10.2019 saakka.** Lisäksi tällä alueella **kotitalous voisi saada kunnalta hieman helpommin luvan viiden vuoden poikkeamisen talousjätevesien käsittelyvaatimuksista:** poikkeaminen voisi perustua joko jätevesien huomattavan vähäisen määrään tai kustannusten kohtuuttomuuteen.

Näiltä osin lainmuutoksen tavoitteet, ymmärrettävyys sekä hyväksyttävyys, toteutuvat, ja sääntely kohtuullistuu.

Kehittämistarpeet

Hallitusohjelman tavoitteena olevassa sääntelyn vähentämisessä ja erityisesti jätevesisääntelyn kohtuullistamisessa ei kaikilta osin ole lakiesitysluonnoksessa onnistuttu. Lakiesitys sisältää vielä epäkohtia jotka tulee korjata:

1. Niin sanotuksi vesistön rajaksi ollaan asettamassa 100 metrin rajaa. Tämä ei kaikilta osin ole oikeudenmukaista, koska esimerkiksi merkittävästi suurempaa kuormitusta tuottavan maatalouden suojavyöhykkeiden vaihteluväli on vain 5-50 metriä.
2. **Tulkinnallista epäselvyyttä ilmenee erityisesti kunnissa, joissa on olemassa kuntien omat ympäristönsuojelumääräykset (noin 200 kunnassa).** Epäselvyyttä lisää myös se, ettei hallituksen esityksessä ole ilmaistu, kuinka monta kotitaloutta kuntien omat ympäristönsuojelumääräykset koskettavat ja kuinka monen tulee vielä toteuttaa jätevesiremontti. **Omakotiliitto esittääkin, että hallituksen esitykseen lisätään arvio niiden kotitalouksien määrästä, jotka joutuvat tekemään jätevesiremontin kunnissa joissa on voimassa kuntien omat ympäristönsuojelumääräykset.**

Ylipäätäänkin jätevesisääntely on aiheuttanut paljon epätietoisuutta ja epävarmuutta kansalaisissa. Omakotiliitolta, sen piirijärjestöiltä ja omakotiyhdistyksiltä kysytään paljon yleisneuvoja ja tulkinta-apua.

Olennaista onkin, että kansalaisten saatavilla tulee olla puolueetonta ja riippumatonta neuvontaa. Omakotiliitto voisi valtakunnallisena järjestönä olla yksi taho, josta yleisneuvontaa olisi saatavilla

3. Vaikka lakiluonnoksessa toisaalta helpotetaan kuntalaisen mahdollisuutta saada poikkeamislupa (156 d§ talousjätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeaminen), niin nyt kevääseen hallituksen esitysluonnokseen ja nykytilanteeseen nähden esitetään lakiin tiukennusta. **Kuormituksen osalta esitetään nyt henkilömäärän pudotusta:** ”poikkeamisen edellytyksen talousjätevesien kuormitusta olisi pidettävä vähäisen sijasta huomattavan vähäisenä. -- Huomattava vähäisyys edellyttää, että kiinteistöllä asuvien lukumäärä tai kiinteistön käyttö muutoin ei merkittävästi poikkea haja-asutuksen keskimääräistä vähäisemmästä tilanteesta kuormitusta lisäävästi. Edellytyksenä olisi siten käytännössä, että kiinteistöllä asuvien lukumäärä olisi 1-2 henkilöä. Se olisi vähemmän kuin keskimääräinen kolmen henkilön asukasmäärä”. Esitystä voidaan pitää ensinnäkin sääntelyn tiukentamisena ja toiseksi myös ympäristönsuojelun kannalta vähäisenä ja epäoikeudenmukaisena verrattuna muihin kuormituslähteisiin, kuten maatalouteen nähden.
4. Haja-asutusalueiden jätevesisääntelyssä, vastoin hallitusohjelman tavoitetta sääntelyn vähentämisestä ja jätevesisääntelyn kohtuullistamisesta, **sääntely kuitenkin näyttää lisääntyvän. Hallituksen esityksessä ehdotetaan asetuksesta ja sen liitteestä nostettavaksi lakiin uusiksi pykäliksi, selvitys talousjätevesijärjestelmästä ja käyttö- ja huolto-ohjeet** (uusi 157 §) sekä **jätevesijärjestelmää koskeva suunnitelma** (uusi 157a§). Perustellusti voidaankin kysyä, onko se tarpeellista ja kuinka se rinnastuu muuhun vastaavan tasoiseen sääntelyyn.
5. Omakotiliitto pyytää tarkistamaan hallituksen esityksessä sivulla 42, pykälän 238 kiinteistön jätevesijärjestelmän kohdan poikkeamisen aikarajasta. ”Siten ne kiinteistöjen omistajat, joiden kiinteistökohtainen talousvesijärjestelmä on rakennettu 1. tammikuuta 2004 ja 1. toukokuuta 2005 välisenä aikana, eivät voi enää hakea poikkeamista.” **Nyt näyttäisi siltä, että esitys tiukentaisi kiinteistön poikkeamisen aikarajaa, kaventaa sitä 1 vuodella 4 kuukaudella.**

Muut esitykset:

1. **Omakotiliitto esittää kustannushuojennusten saavuttamiseksi seuraavaa: Jätevesiasetusta** (Valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla) **tulee huojentaa niin, että liitteessä olevia jätevesijärjestelmän käyttö- ja huolto-ohjeissa määritettyjä**
 - **jäteveden saostuskaivon tyhjennysväliä** (minimi tyhjennysmäärä kerran vuodessa, liite 2) **pidennetään, ja**
 - **käsittelyjärjestelmän mitoitusvaatimuksen** (mitoituksen asukasluku on vähintään 5 (henkeä) liite 1, Jätevesien käsittelyjärjestelmän mitoitus) **henkilölukua tulee alentaa.** Keskimääräinen haja-asutusalueiden talouskohtainen asukasmäärä on noin 3 henkeä.
2. Kaikkien osapuolten tahtona on varmasti se, että sääntelystä tulee nyt riittävän yksinkertaista, ymmärrettävää, kohtuullista ja pysyvää, onhan kyseessä kuitenkin **hyvä vedenlaatu ja hygienia- ja ympäristönsuojelu.**

Kun puhdistustasoon tai järjestelmävaatimukseen ei esitetä muutoksia, ovat **jätevesiremonttien talouskohtaiset kustannukset edelleen hyvin korkeat. Omakotiliitto esittää, että (pykälään 156b) säädettäisiin kohta, jossa yksittäistapauksessa voitaisiin poiketa vaatimuksista, jos toimi muuttuisi kansalaiselle kohtuuttomaksi.** Yksittäistilanteissa remontointivaatimus voi osoittautua kohtuuttomaksi - esimerkiksi jos muulla alueella (yli 100 m vesistöä) yksinasuvan, vähätuloisen vanhuksen kotona talvela vesijärjestelmän putket jäätyvät. Tuolloin järjestelmän korjaaminen voisi osoittautua mahdottomaksi ja edellyttäisi uuden järjestelmän rakentamista ja siten koko jätevesijärjestelmän uusimista.

Lisäksi Omakotiliitto esittää, että eduskunnan ja hallituksen tulee seurata lain toimeenpanoa ja kustannusten kohtuullisuutta kuluttajille.

3. Yhteiskuntamme on sitoutunut kiertotalouden periaatteeseen, jossa materiaalit ja arvo kiertävät ja tuotteille luodaan lisäarvoa palveluilla sekä älykkyydellä. Omakotiliitto ehdottaa, että jätevesien käsittelyyn innovoitaisiin malleja sekä purettaisiin sääntelyn esteitä, jotta haja-asutusten asukkaiden ureaa puhdistamisen sijasta hyväksyttäisiin ja sitä hyödynnettäisiin lannoitteena. Jo nyt muun muassa suurten yleisötalouksien (kuten festarit) yhteishankkeena talteen kerättyä ureaa on testattu lannoitekäytössä.

ESITYKSEN VAIKUTUKSET

Arvioitu määrä kiinteistöjä, joita ehdotus koskee

Esityksessä ei ole arvioitu I, kuinka monta kotitaloutta kuntien omat ympäristösuojelumääräykset koskettavat ja kuinka monen tulee vielä toteuttaa jätevesiremontti. Vaikka velvoite perustuu kuntien omiin päätöksiin, koskettaa se suurinta osaa haja-asutusalueiden kansalaisia (noin 195 kuntaa).

Omakotiliitto esittää, että hallituksen esitykseen lisätään arvio niiden kotitalouksien määrästä, jotka joutuvat tekemään jätevesiremontin kunnissa, joissa on voimassa kuntien omat ympäristösuojelumääräykset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT JA LAKIEHDOTUKSET

156 b § Perustason puhdistusvaatimuksen toimeenpano muulla alueella

Omakotiliitto esittää, että pykälään säädettäisiin kohta, jossa yksittäistapauksessa voitaisiin poiketa pykälän vaatimuksista, jos toimi muuttuisi kansalaiselle kohtuuttomaksi.

Tällainen yksittäinen poikkeamista vaativa tilanne voisi olla esimerkiksi yksinelävän pienituloisen eläkeläisen kodin vesijärjestelmän jäätyminen talvipakkasella. Vesijärjestelmän kunnostaminen/uusiminen laukaisisi vähävaraiselle kohtuuttoman jätevesijärjestelmän investointivaatimuksen ja siksi on syytä säätää yksittäisestä poikkeamismahdollisuudesta.

157 § Selvitys talousjätevesijärjestelmästä ja käyttö- ja huolto-ohjeet

Omakotiliitto esittää, että pykälän sisältö ty pistetään sisältämään toteamuksen edellyttävästä järjestelmästä ja käyttö- ja huolto-ohjeesta.

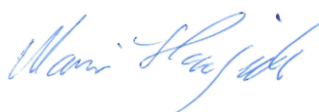
Sääntelyssä tulee välttää ylisääntely. Lain tasolle ei tarvitse tuoda yksityiskohtaisia vaateita vaan niistä voidaan säätää edelleen asetuksen tasolla.

Voimaantulo

Omakotiliitto pitää hyvänä, että eduskunta on huomionnut pitkittyneen heikon kansantalouden tilan vaikutukset ja että 156 a pykälän sääntelyn voimaantuloa pidennetään 1,5 vuodella 31.10.2019 saakka.

kunnioitavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Mauri Harjula
puheenjohtaja

Kaija Savolainen
toiminnanjohtaja

HALLITUSOHJELMASSA:

Jätevesiasetusta lievennetään huomattavasti.

Jätevesiasetuksen kohtuullistaminen: Ympäristönsuojelulain 16 lukua korjataan haja-asutusalueiden jätevesikäsitteilyn osalta selkeäksi ja järkeväksi. Pilaantumisherkillä alueilla, kuten rannat ja pohjavesialueet, noudatetaan edelleen kuntien ympäristönsuojelu- ja rakennusmääräyksiä. Muilla alueilla olevien ennen vuotta 2004 rakennettujen asuinkiinteistöjen osalta luovutaan kalenteriin sidotusta jätevesiremonttien määräajasta. Näiden osalta kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän riittävyys tarkistetaan asuinkiinteistöjen rakennuslupaa vaativien peruskorjausten yhteydessä. Ympäristönsuojelulakia muutettaessa arvioidaan vesihuoltolakiin vaadittavat tarvittavat muutokset. Jo aiemmin asetettua ympäristöministeriön työryhmän toimeksiantoa tarkennetaan edellisen mukaisesti.

OMAKOTILIITON LAUSUNTO

Lausuntopyyntö/asiantuntijakutsu Ympäristövaliokunta
ti 20.9.2016 klo 10.00
HE 128/2016 vp (jätevesi)

SISÄLTÖ

- Kohdat, joissa sääntely selkiyytyy
- Kehittämiskohteet
- Omakotiliiton esitykset

KOHDAT, JOISSA SÄÄNTELY SELKEYTYY

- muualla kuin vesistöjen ja meren läheisyydessä tai pohjavesialueella **kuluttaja itse päättää remontin ajankohdan** (vesikäymälän rakentaminen, talousvesijärjestelmän uusiminen tai rakennuksen rakentamiseen verrattavissa oleva korjaus-/muutostyö)
- Herkillä alueilla **siirtymäaika ja se pitenee 31.10.2019**
- Herkillä alueilla poikkeamispäätöksen saaminen hieman helpottuu
 - Kohtuuttomat kustannukset tai
 - Vähäinen jätevesien määrä (1-2 henkilöä)

kuntien määrä	100	200	300	400	500	metrimäärä
100 kuntaa						
200 kuntaa						

KEHITTÄMISTARPEET

- Herkän alueen raja 100 m vesistöstä (vrt. maatalouden suojavyöhykkeet 5- 50 m)
- **Tulkinnallisia epäselvyyksiä** erityisesti kunnissa, joissa on olemassa kuntien omat ympäristönsuojelumääräykset (noin 200 kuntaa)
 - hallituksen esityksessä ei ole ilmaistu, kuinka monta kotitaloutta kuntien omat ympäristönsuojelumääräykset koskettavat ja kuinka monen tulee vielä toteuttaa jätevesiremontti
 - Omakotiliitto esittääkin, että hallituksen esitykseen lisätään **arvio niiden kotitalouksien määrästä, jotka joutuvat tekemään jätevesiremontin kunnissa joissa on voimassa kuntien omat ympäristönsuojelumääräykset**
 - ylipäättään jätevesisääntely on aiheuttanut paljon epätietoisuutta ja epävarmuutta kansalaisissa
 - saatavilla tulee olla **puolueetonta ja riippumatonta neuvontaa**
 - **Omakotiliitto voisi valtakunnallisena järjestönä olla yksi taho**, josta yleisneuvontaa olisi saatavilla
- **Sääntely tiukentuu kuormituksen henkilöluvun osalta** (156 d§ talousjätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeaminen)
 - poikkeamisen edellytyksenä talousjätevesien kuormitusta olisi pidettävä vähäisen sijasta huomattavan vähäisenä
 - kuormituksen osalta esitetään kiinteistöllä asuvien henkilöluvun pudotusta 3 henkilöstä 1-2 henkilöön
- **Sääntely lisääntyy**
 - asetuksesta ja sen liitteestä ehdotetaan nostettavaksi lakiin uusiksi pykäliksi, selvitys talousjätevesijärjestelmästä ja käyttö- ja huolto-ohjeet (uusi 157 §) sekä jätevesijärjestelmää koskeva suunnitelma (uusi 157a§).
- **Aikarajan kavennus**
 - Omakotiliitto pyytää tarkistamaan pykälän 238 kiinteistön jätevesijärjestelmän kohdan poikkeamisen aikarajasta. ”Siten ne kiinteistöjen omistajat, joiden kiinteistökohtainen talousvesijärjestelmä on rakennettu 1. tammikuuta 2004 ja 1. toukokuuta 2005 välisenä aikana, eivät voisi enää hakea poikkeamista.”
 - näyttäisi siltä, että esitys tiukentaisi kiinteistön poikkeamisen aikarajaa, kaventaen sitä 1 vuodella 4 kuukaudella

OMAKOTILIITON ESITYKSET

- **Omakotiliitto esittää kustannushuojennusten saavuttamiseksi, että jätevesiasetuksen liitteessä olevia jätevesijärjestelmän käyttö- ja huolto-ohjeessa määritetyt huojennetaan niin, että**
 - **jäteveden saostuskaivon tyhjennysväliä** (minimi tyhjennysmäärä kerran vuodessa, liite 2) **pidennetään, ja**
 - **käsittelyjärjestelmän mitoitusvaatimuksen** (mitoituksen asukasluku on vähintään 5 (henkeä) liite 1, Jätevesien käsittelyjärjestelmän mitoitus) **henkilölukua alennetaan.** Keskimääräinen haja-asutusalueiden talouskohtainen asukasmäärä on noin 3 henkeä.
- **Kun jätevesiremonttien kustannukset ovat kuitenkin korkeat, Omakotiliitto esittää, että (pykälään 156b) säädettäisiin kohta, jossa yksittäistapauksessa voitaisiin poiketa vaatimuksista, jos toimi muuttuisi kansalaiselle kohtuuttomaksi.**
 - Yksittäistilanteissa remontointivaatimus voi osoittautua kohtuuttomaksi - esimerkiksi jos muulla alueella (yli 100 m vesistöä) yksinasuvan, vähätuloisen vanhuksen kotona talvella vesijärjestelmän putket jäätyvät. Tuolloin järjestelmän korjaaminen voisi osoittautua mahdottomaksi ja edellyttäisi uuden järjestelmän rakentamista ja siten koko jätevesijärjestelmän uusimista.
- **Lisäksi Omakotiliitto esittää, että eduskunnan ja hallituksen tulee seurata lain toimeenpanoa ja kustannusten kohtuullisuutta kuluttajille.**
- Kun yhteiskunta on sitoutunut **kiertotalouden** periaatteeseen, jossa materiaalit ja arvo kiertävät ja tuotteille luodaan lisäarvoa palveluilla sekä älykkyydellä, Omakotiliitto ehdottaa, että jätevesien käsittelyyn **innovoitaisiin malleja sekä purettaisiin sääntelyn esteitä, jotta haja-asutusten asukkaiden ureaa puhdistamisen sijasta hyväksyttäisiin ja sitä hyödynnettäisiin lannoitteena.** Jo nyt muun muassa suurten yleisötilaisuuksien (kuten festarit) yhteishankkeena talteen kerättyä ureaa on testattu lannoitekäytössä.

Kiitos!

Kaija Savolainen
Toiminnanjohtaja

Omakotiliitto

Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 Helsinki

Puh. 040 514 8784
kaija.savolainen@omakotiliitto.fi
www.omakotiliitto.fi

JÄTEVESISÄÄNTELY
#kohtuullisuus
#hyväksyttävyyys
#kiertotalous
#innovointi

Omakotiliitto 1,1 miljoonan kotitalouden, 2,7 miljoonan perheenjäsenen sekä 0,5 miljoonan vapaa-ajan asunnon/asukkaan asialla